תורה אור

אמר ליה רבי אלעזר °ככה יעשה *כל דבר שהוא מעשה מעכב א"ל רבי עקיבא *משם ראיה ככה יעשה לאיש כל דבר שהוא מעשה באיש *החרש *שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת לקטן חליצתה פסולה *קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל ואם לא חלצה חליצתה פסולה [א]חלצה בשנים או בשלשה ונמצא אחד מהן קרוב או פסול חליצתה פסולה רבי שמעון ורבי יוחנן הסנדלר מכשירין ומעשה באחד שחלץ בינו לבינה בבית האסורים ובא מעשה לפני רבי עקיבא והכשיר: **גמ׳** אמר רבא השתא דאמרת קריאה לא מיעכבא לפיכך אלם ואלמת שחלצו חליצתן כשירה תנן חרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת מן הקטן חליצתה פסולה מ"ט לאו משום דלא בני קרייה נינהו לא משום דלאו בני דעה נינהו אי הכי אלם ואלמת נמי אמר רבא אלם ואלמת בני דעה נינהו ופומייהו הוא דכאיב להו והא אמרי דבי רבי ינאי לפי *שאינו באמר ואמרה אלא כי אתמר דרבא אסיפא אתמר חרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת מן הקטן חליצתה פסולה אמר רבא השתא דאמרת קרייה מעכבא [ב]לפיכך אלם ואלמת שחלצו חליצתן פסולה ומתניתין כר' זירא דאמר ר' זירא [ג]כל הראוי לבילה *אין בילה מעכבת בו וכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת שלחו ליה לאבוה דשמואל [ד]יבמה שרקקה תחלוץ [ה]מכלל דאיפסלא לה מאחין מני אילימא ר' עקיבא השתא ומה במקום מצוה דאיכא למימר מידי דהוה אאימורים דכי ליתנהו לא מעכבי [ו]וכי איתנהו מעכבי אמר ר"ע לא מעכבא מאחין איפסלא ואלא לר' אלעזר והא שני דברים המתירין נינהו *ושני דברים המתירין אין מעלין זה בלא זה אלא כרבי דתניא *[ז]כבשי עצרת אין מקדשין הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קדש הלחם שחט שלא לשמן וזרק לשמן לא קדש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן קדוש ואינו קדוש דברי רבי ר' אלעזר בר"ש אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן (א) ומי אמר ר' עקיבא רקיקה לא פסלה והתניא [ח]חלצה ולא

רקקה

כל דבר שהוא מעשה מעכב דכי כתיב ככה דמשמע עיכובא אמעשה כתיב וקרייה דבורא בעלמא הוא: **כל דבר שמעשה** · ורקיקה מעשה היא: **מעשה באיש** · חליצה שהאשה עושה מעשה בגופו של איש לאפוקי רקיקה דלאו מעשה באיש הוא: **החרש שחלץ חליצתו פסולה** · לפוטרה במקום אח כשר: **וחרשת שחלצה חליצתה פסולה** · היא עצמה אינה נפטרת בחליצתה כדאמרי' לקמן בפ' ב"ש (דף ק.) ואין לה תקנה אלא בייבום ואם רצה להוציא יוציא בגט: **חלצה בשנים** · כשרים או בג' ונמצא אחד מהן קרוב דהדר הוו להו שנים חליצתו פסולה: **ורבי שמעון ור' יוחנן הסנדלר מכשירים** · ול"ג בשנים דהא בשנים עסיק נמי ת"ק: **גמ' אלם ואלמת** · שחלצו חליצתן כשרה: **והאמרי דבי רבי ינאי** · ומפרש טעמא דמתני' דחרש וחרשת מפני שאינן בואמר ואמרה דתנן (תרומות פ"א מ"ב) חרש שדברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר: ועמד ואמר וענתה ואמרה: **חליצתה פסולה** · ומתני' דקתני לא קראה חליצתה כשירה כר' זירא דא"ר זירא בפרק המנחות והנסכים (מנחות קג:) כל הראוי לבילה כו' דקתני האומר הרי עלי ס"א עשרונים מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחר ומפרש טעמא משום דקים להו לרבנן דששים נבללות בכלי אחד אבל ס"א אינן נבללות יפה ומותבינן וכי אין נבללין מאי הוי והתנן (שם יח.) אם לא בלל כשר ומשני רבי זירא הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו דאפילו לא בלל כשר ושאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו דראוי לבילה בעינן דאפשר להתקיים בה מצות מנחה והכא נמי אע"ג דקרייה לא מעכבא בראוי לקרייה אבל בשאין ראוי מעכבת: **יבמה שרקקה**. לפני ב"ד: **תחלוץ**. דנפסלת עליהן מייבום: **במקום מצוה**. בשעת חליצה שהרקיקה מצוה: **אאימורים דכי איתנהו מעכבי** · בשר מאכילה בפ' תמיד נשחט (פסחים נט:) וכי ליתנהו לא מעכבי כגון שנטמאו או שאבדו והכא נמי נימא אע"ג דלאו מעשה חשוב באיש הוא הואיל ואפשר לרוק ליעכב וקאמר רבי עקיבא לא מעכבא: **אלא לר' אלעזר** · דאמר במתני' מעכבא אלמא מעשה הוא: ה"ג והא שני דברים המתירין אין מעלין זה בלא זה: **אין מקדשין שתי הלחם** · להיות קדוש קדושת הגוף ליפסל ביוצא ולינה אלא בשחיטה ואע"פ שהן טעונין תנופה חיין עם הלחם אין תנופתן מקדשן אלא שחיטתן דגמר מאיל נזיר דכתיב (במדבר ו) ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות תלה הכתוב עשיית סל המצות בזביחת האיל בפ' התכלת: כיצד ל"ג: **לחם קדוש** · ליפסל ביוצא ואין קדוש להיות ניתר באכילה:

רקקה

והא אמרי דבי רבי ינאי לפי שאינו באמר ואמרה · וא"ת מנא ליה לרבי ינאי האי טעמא דלמא משום דלאו בני דעה נינהו ותניא (לקמן דף קו.) דבעינן שיתכוונו שניהם ואמאי נמי אמרינן לקמן (דף קה:) דקטנה חולצת בפעוטות וקטן נמי הוה חלין אי לאו דאיש כתיב בפרשה כיון דלאו בני דעה נינהו וי"ל שב"ד עומדים על גבם ומורים להם לעשות חליצה כתיקנה דהכי נמי אמרינן בפרק ב' דגיטין (דף כב: ושם) דחש"ו שכתבו גט וגדול עומד על גבם דכשר ומיהו לענין חליצה שוטה לא חלין אע"ג דב"ד עומדים ע"ג כדאמר בתוספתא לפי שיש בחליצה רבוי דברים ואין בו דעת כלל לעשות לדעת ב"ד אבל גבי גט שנוח לעשות כי גדול עומד ע"ג כשר ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שכותב הגט לשמה שכותב שם האיש והאשה והזמן ושם עירו ושם עירה והא דאמר בפ"ק דחולין (דף יב: ושם) גבי וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן כשירה ומוקי לה כר' נתן דלא בעי כוונה לשחיטה משמע דלרבנן דבעו כוונה לשחיטה לא מהני גדול עומד ע"ג דהתם אחרים אין מלמדים אותו אך שרואהו שלא קלקל וגם אין מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו כמו חליצה דאין מתכוין אלא לחיתוך בשר בעלמא כדאמר בפ"ק דחולין (דף יג.) דבעינן מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו: **דאמר** רבי זירא כל הראוי לבילה כו' · מילתיה דר' זירא בפ' המנחות והנסכים (מנחות קג: ושם) גבי ששים ואחד אין נבללים ופריך וכי לא בלל מאי הוי והתנן (שם דף יח.) אם לא בלל כשר וא"ת מאי קשה והא לכתחלה בעינן בילה ואומר ר"י דשאני התם כיון דאמר הרי עלי מנחה ס"א עשרון לקרבן גדול קמכוין ולכך היה לו לעשות הכל בכלי אחד אם בדיעבד כשר בלא בלילה ודוקא כי אמר הרי עלי מנחה אמרינן דלקרבן גדול קמיכוין אבל סתם בלא מנחה לא משמע קביעות בחד מנא כדתנן התם (דף קג:) הרי עלי שני עשרונים להביא בכלי אחד והביא בשני כלים פסול משמע דאם אמר סתם ולא אמר בכלי אחד יכול להביא בשני כלים וא"ת מנא ליה דאם לא בלל דכשר אימא לא בלל כהן אלא זר אבל לא בלל כלל פסולה דהכי נמי אמרינן בהקומץ רבה (מנחות דף יח. ושם) לא יצק כשר ומפרש דהיינו לא יצק כהן אלא זר וי"ל דקבלה היה לו דאפילו לא בלל כלל דליכא עיכובא וא"ת ואמאי לא מעכבת והלא בכמה מקומות כתיב (ויקרא ב) בלולה במנחת מאפה תנור ושל מחבת ובמנחת נסכים (במדבר טו) כתיב טובא בלולה וכן בקרבן נשיאים תריסר זימני וי"ל דלא משמע ליה עיכובא כיון דלא כתיב *ויבלול לשון צווי ול"ע אם יש עיכובא בעלמא בכה"ג א"כ כולהו צריכי לשום דרשה וא"ת מנא ליה דמעכבא בשאין ראוי לבילה וי"ל דסברא הוא דכתיב בלולה ואמר רחמנא דלא מעכבא מסתמא להכי אהני הא דכתביה דבעינן ראוי לבילה והא דמספקא בפ' נערה בנדרים (דף עג.) אי חרש מיפר אי לא מיפר משום דלאו בר שמיעה הוא וכדרבי זירא היינו משום דשמא לא כתיב קרא ושמע אלא אורחא דמילתא דהכי הוי דכי שמע מיפר וקשה לר"י ערל וטמא אמאי משלחין קרבנותיהן נהי דסמיכה לא מעכבא נימא כל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו וי"ל מדדרשינן בת"כ *מזובו ולא מנגעו ש"מ דטמא משלח קרבנות דבהבאת קרבנות איירי ועוד מדמעטינן בפ"ק דחגיגה (דף ז: ושם) טמא מובאת שמה והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה ש"מ דשאר קרבנות משלחין ולא חיישינן שיהא ראוי לסמיכה וה"ר שמעון הקשה מדאמר בפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) דאיכא מ"ד נקטעה יד העדים חייב דלא בעי קרא כדכתיב ואמאי לא אמרי' כיון דכתיב יד העדים דבעינן ראוי ליד העדים ושמא יש שום ייתור דמחייב אע"פ שנקטעה ידם אי נמי אין סברא לומר שיפטר משום שאין לעדים יד:

ככה

[סוטה לו. ועי' תוס' לקמן קה. ד"ה ככה יעשה]

[שבת כב: וש"נ]

[עי' תוי"ט בשם ר"י דכוון איתא שנחלץ]

[עי' תוס' לקמן קה: ד"ה קטנה]

[עי' תוס' גיטין עח. ד"ה וכיה יכול]

קדושין כה. נדרים עג. ב"ב פה: מכות יח: חולין פג: מנחות יח: קג: נדה סו:

[מנחות שם.]

פסחים יג: מנחות מח. סב:

עין משפט
נר מצוה

נה א מיי' פ"ד מהל' יבום הלכה טז סמג עשין נב טוש"ע אה"ע סי' קסט סעיף ג ובסדר חליצה סעיף ד ובפירוש סדר חליצה סעיף ו:

נו ב מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם בהלכות חליצה סעיף מג:

לקמן קו.

נז ג מיי' פי"ז מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ו:

נח ד מיי' פ"ד מהלכות יבום הלכה יד סמג עשין נב טוש"ע שם סימן קסט סעיף מה.

נט ו מיי' פ"ט מהל' מעשה הקרבנות הלכה יא:

ס ז מיי' פי"ז מהלכות פסולי המוקדשין הלכה יח:

סא ח מיי' פ"ד מהלכות יבום הלכה יב סמג עשין נב טוש"ע שם סעיף מג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ויזרוק דמן לשמן (ומי אמר רבי עקיבא) תא"מ. ונ"ב ס"א ולרבי עקיבא:

[צ"ל ובלבד וכ"ה תוס' מנחות יח: ד"ה ואמר:]

[וכ"ה בגמרא מגילה ח. וע"ע בפרש"י סוטה [illegible] ועיין במסורת זכרון יוסף דף [illegible] עמוד ד מה שהקשה לו על שתי קושיות שאלתי בענין הכלל ותירוצו נקט על דרך רחוקה וע"ע [illegible] תוס' [illegible] ד"ה אחרי וזבחים [illegible] ד"ה הא דמי ומנחות [illegible] ד"ה וכן [illegible] וגיטין כח: ד"ה והא בעי ופסחים סב. ד"ה ערל וחגיגה ד: ד"ה דכתיב ונדה [illegible] ד"ה כל]